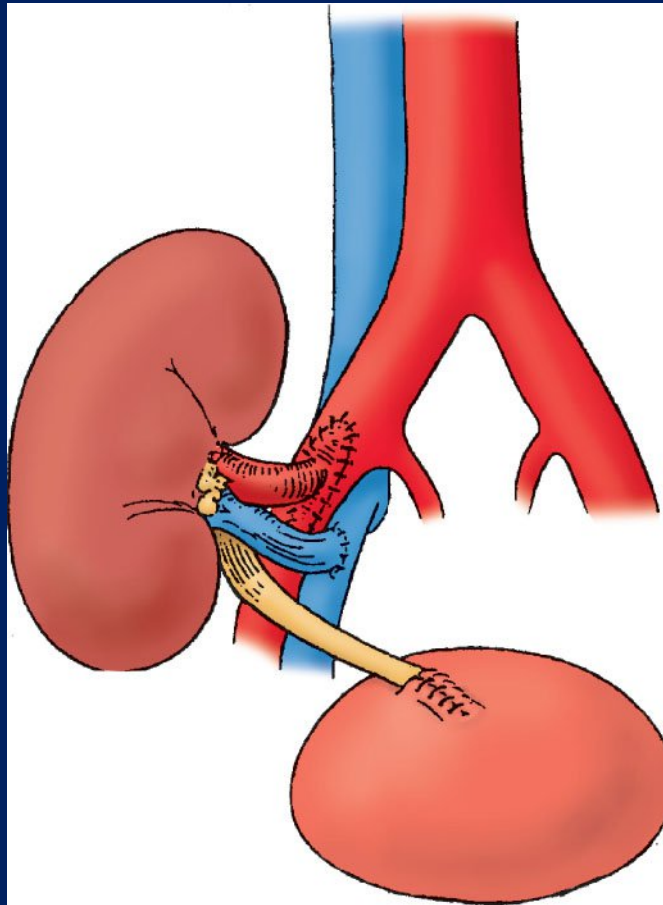

Infekcyjne i nieinfekcyjne powikłania po przeszczepieniu narządów

**Seminarium IV rok kierunek lekarski
Klinika Transplantologii i Chirurgii Ogólnej**

**Prof. dr hab. Zbigniew Włodarczyk
Prof. dr hab. Paweł Stróżecki
Dr n. med. Marek Masztalerz
dr n. med. Aleksandra Woderska
Lek. med. Emilia Wojtal**

Zabieg operacyjny przeszczepienia nerki to początek długiej drogi

Przyczyny utraty przeszczepu nerki

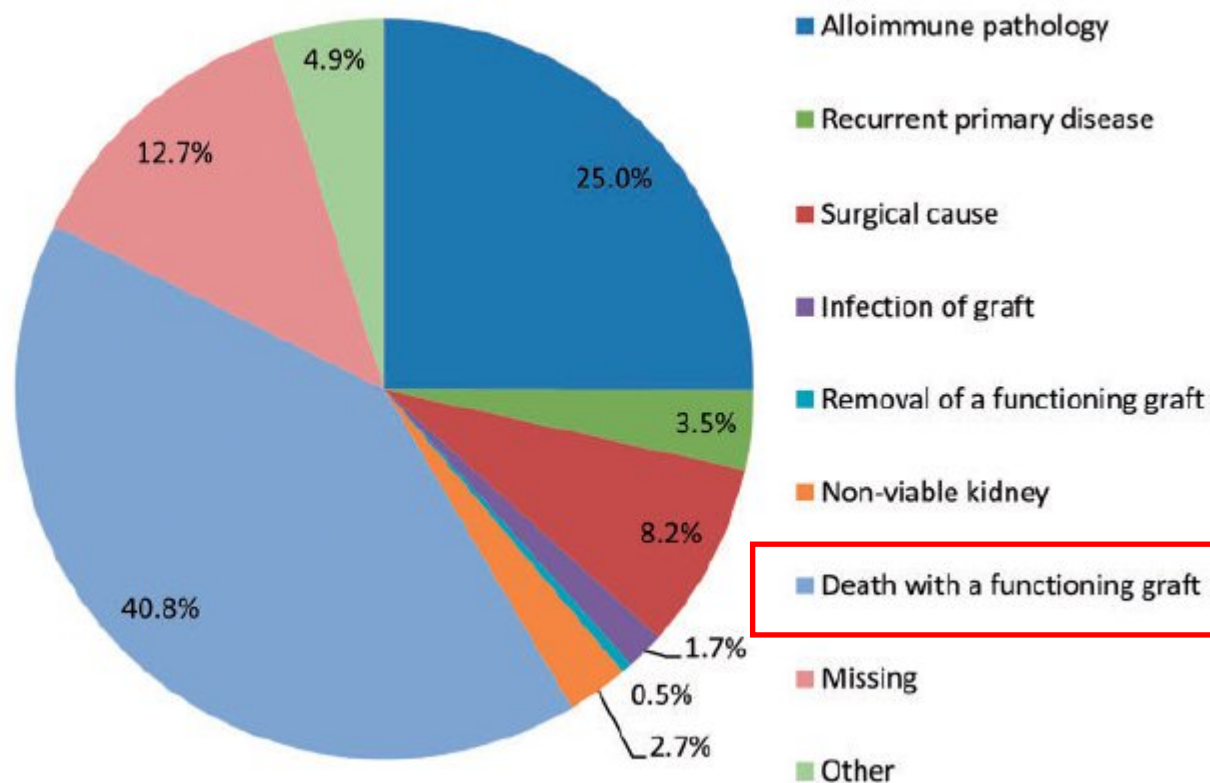

FIGURE 2: Distribution of causes of allograft failure.

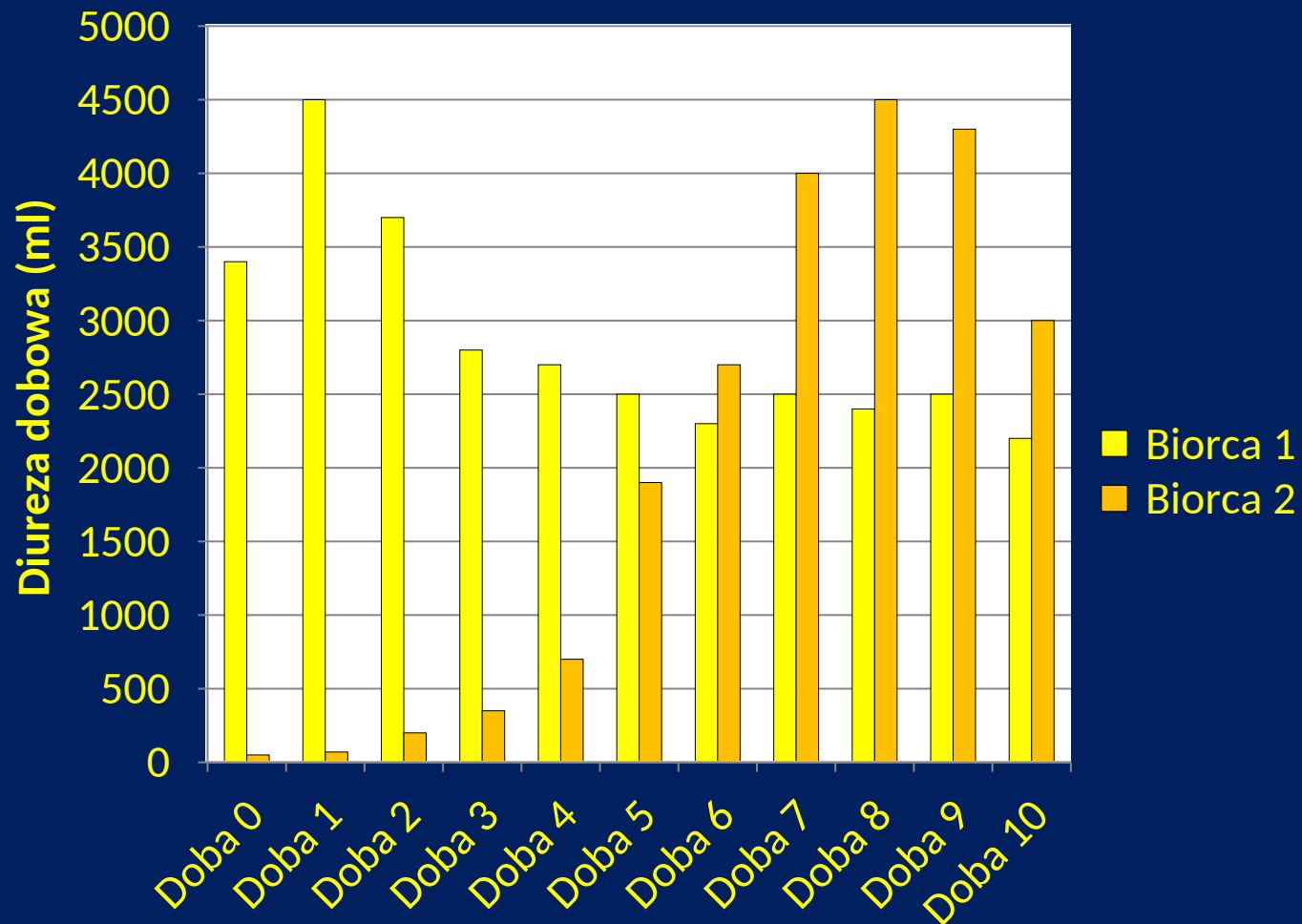
Najczęstsze przyczyny zgonu po przeszczepieniu nerki

- Sercowo-naczyniowe 36,7%
- Zakażenia 22,3%
- Nowotwory 17,5%

Powikłania po przeszczepieniu nerki

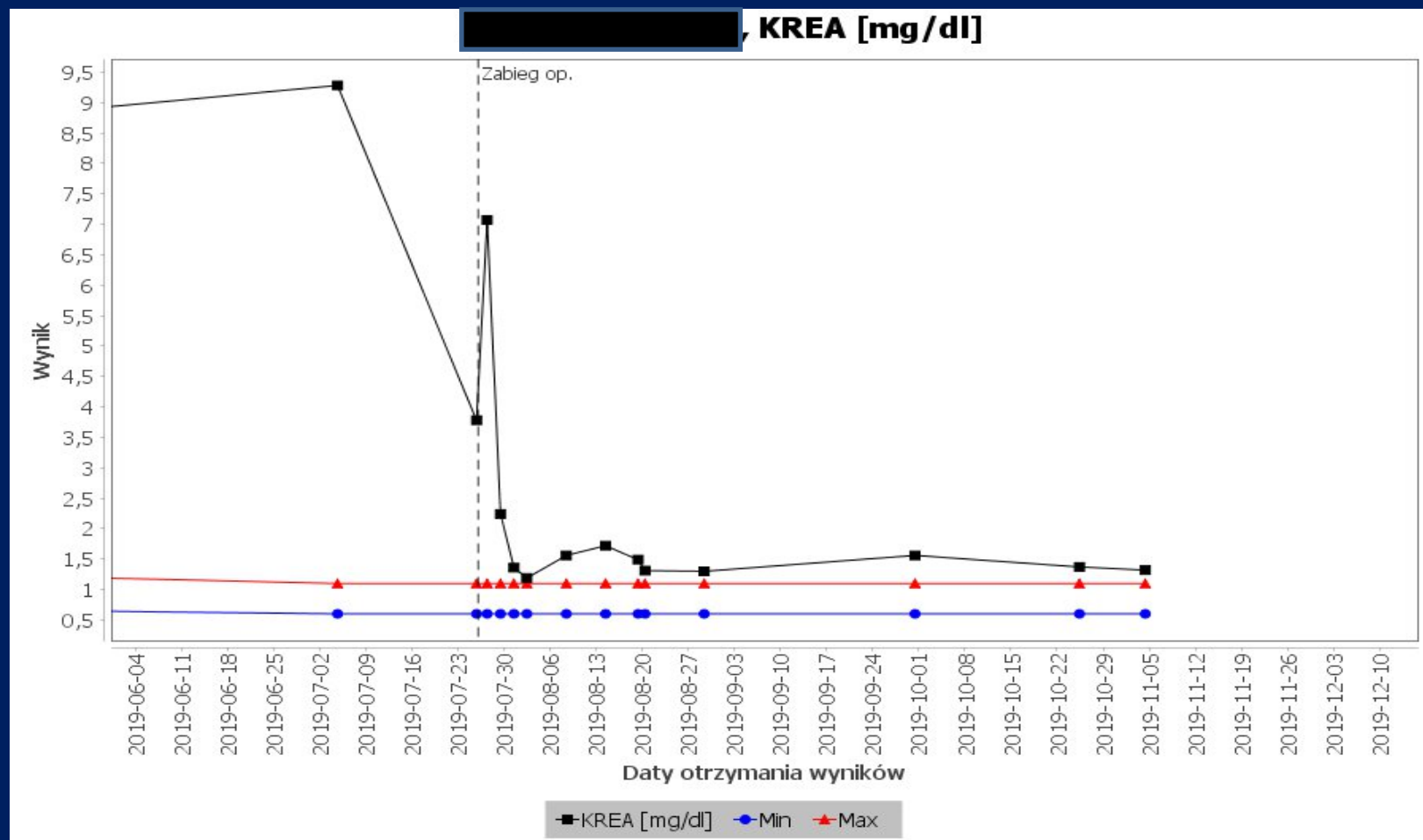
1. Wczesne – opóźnione podjęcie czynności przez przeszczepioną nerkę i powikłania chirurgiczne
2. Powikłania infekcyjne
3. Powikłania „metaboliczne”
4. Powikłania ze strony układu krążenia
5. Zwiększone ryzyko nowotworów

Przebieg pooperacyjny po Tx nerki - diureza

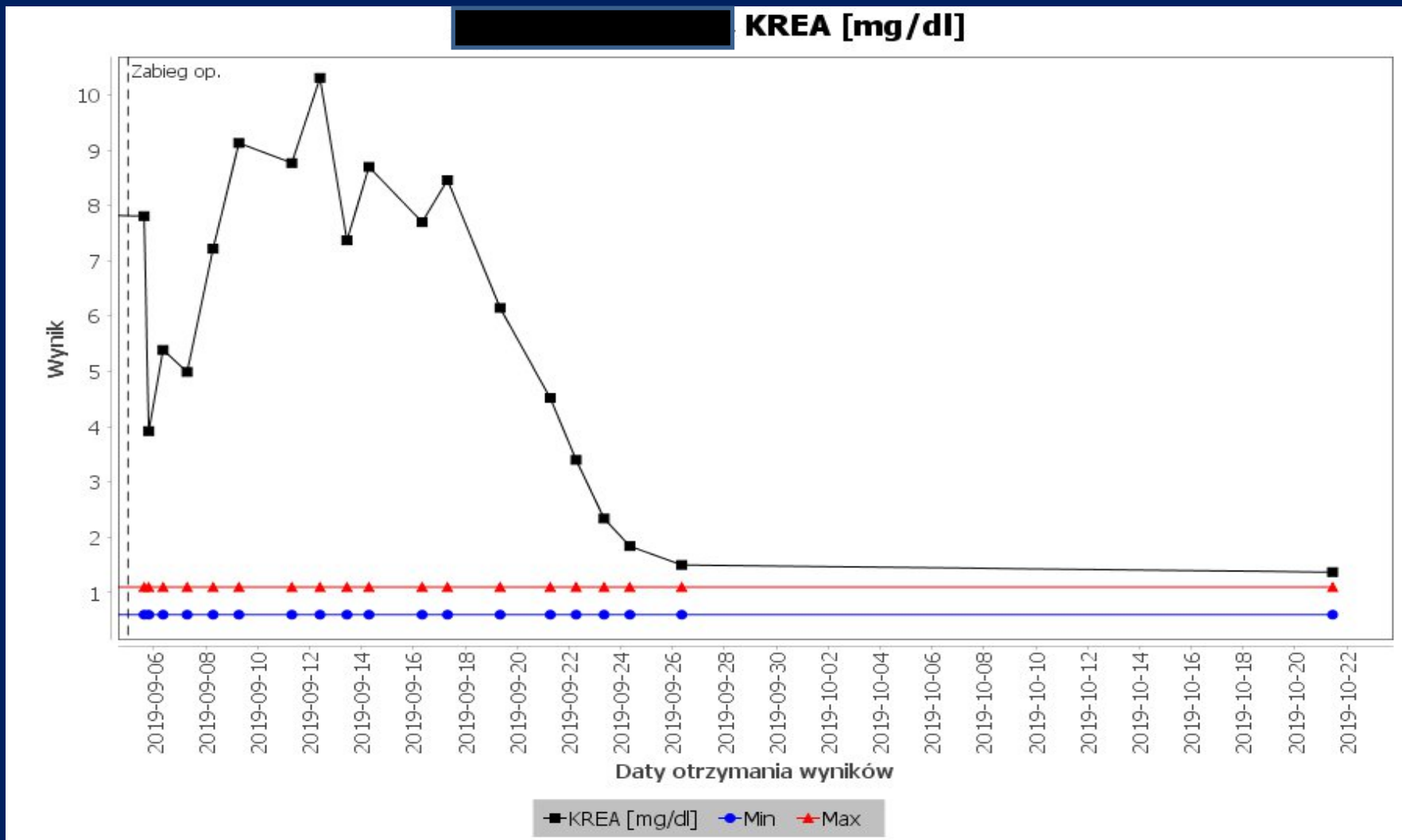

■ Biorca 2 - opóźnione podjęcie czynności przez nerkę przeszczepioną (DGF)

Zmiany stężenia kreatyniny po przeszczepieniu nerki (biorca 1)

Zmiany stężenia kreatyniny po przeszczepieniu nerki (biorca 2)

Opóźnione podjęcie czynności przez nerkę przeszczepioną (DGF) - przyczyny

1. Odwodnienie
2. Niedrożność tętnicy nerkowej
3. Zakrzepica żyły nerkowej
4. Zagięcie / niedrożność moczowodu
5. Zaciek moczu
6. Skrzepy krwi w pęcherzu moczowym
7. Przerost stercza
8. Ucisk z zewnątrz (np. limfociele)
9. Ostre odrzucania*
10. Nawrót choroby podstawowej*
11. Nefrotoksyczność leków*
12. Mikroangiopatia zakrzepowa*
13. Martwica cewek nerkowych*

* = do różnicowania konieczna biopsja nerki przeszczepionej

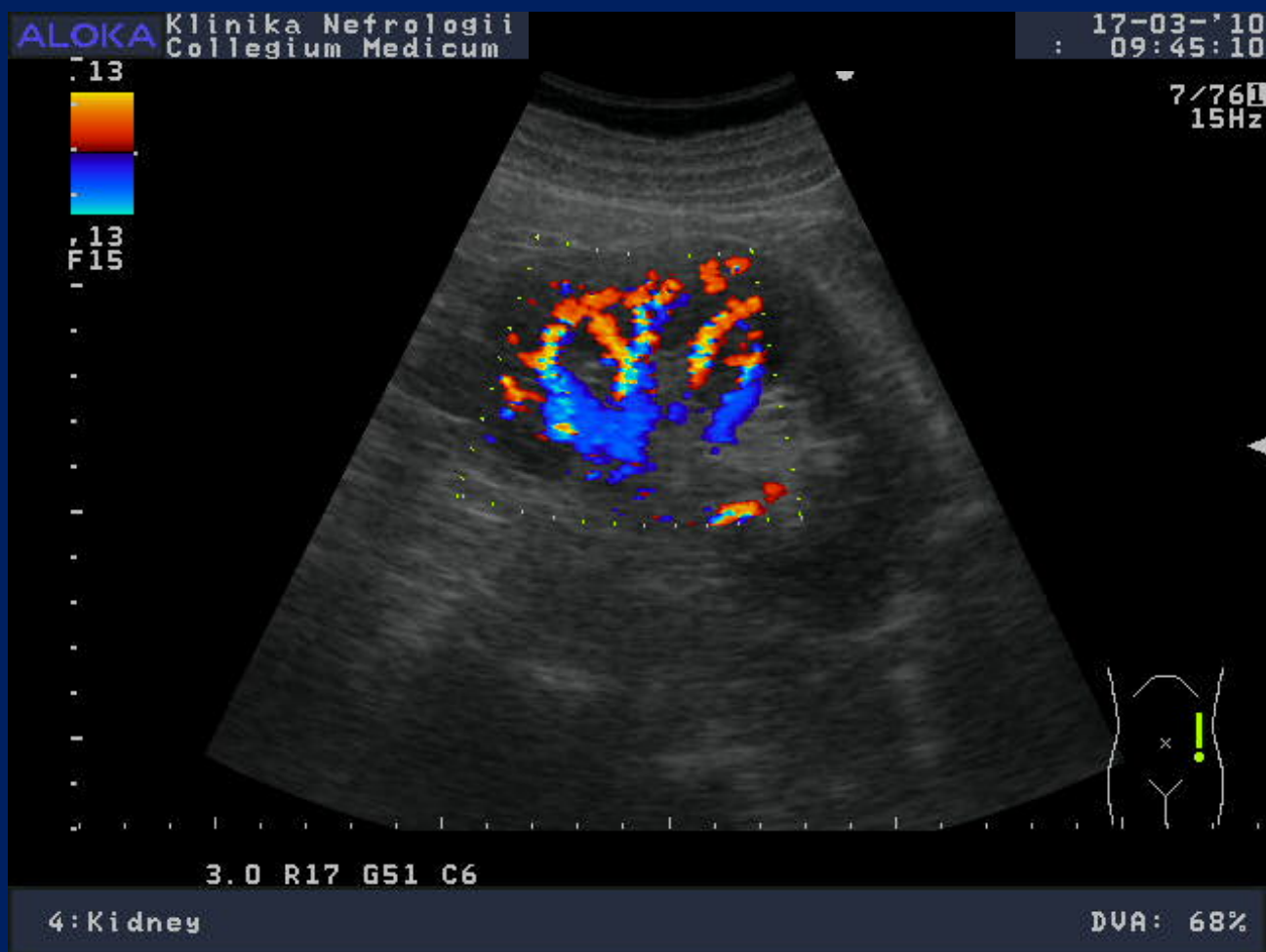
Zasady postępowania

1. Wywiad
2. Badanie przedmiotowe
3. Bilans płynów
4. Badania laboratoryjne
5. USG nerki przeszczepionej
6. Dalsza diagnostyka obrazowa jeśli konieczna
7. Biopsja nerki przeszczepionej

Zastój moczu w UKM nerki przeszczepionej

USG Doppler znakowany kolorem

Tomografia komputerowa brzucha

Krwiak okolicy nerki przeszczepionej

Badania wykonano w Zakładzie Radiologii i Diagnostyki Obrazowej
Szpital Uniwersytecki Nr 1 im dra A. Jurasza w Bydgoszczy

Biopsja nerki – technika zabiegu

Elsevier items and derived items © 2007 by Mosby, Inc., an affiliate of Elsevier Inc.

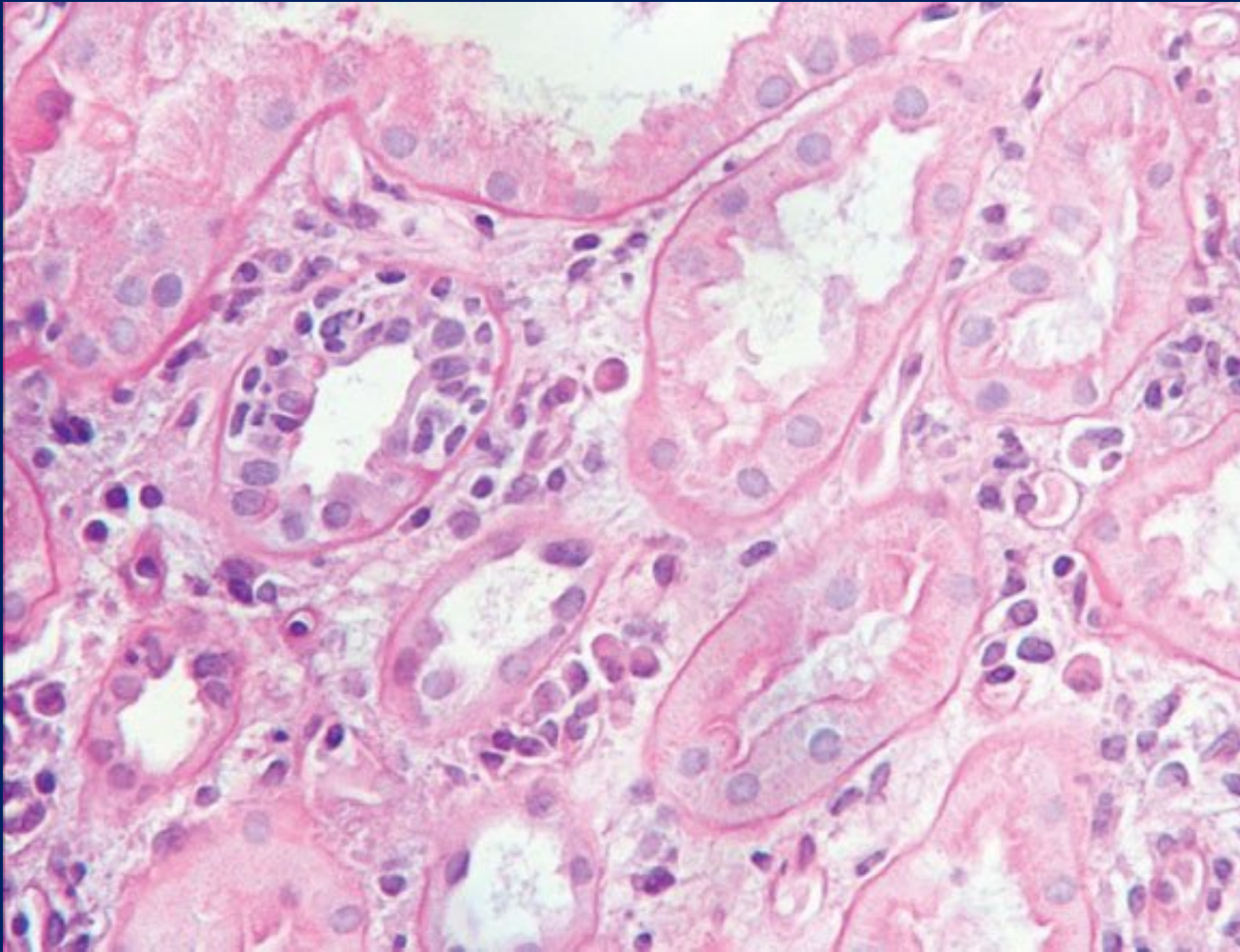

Elsevier items and derived items © 2007 by Mosby, Inc., an affiliate of Elsevier Inc.

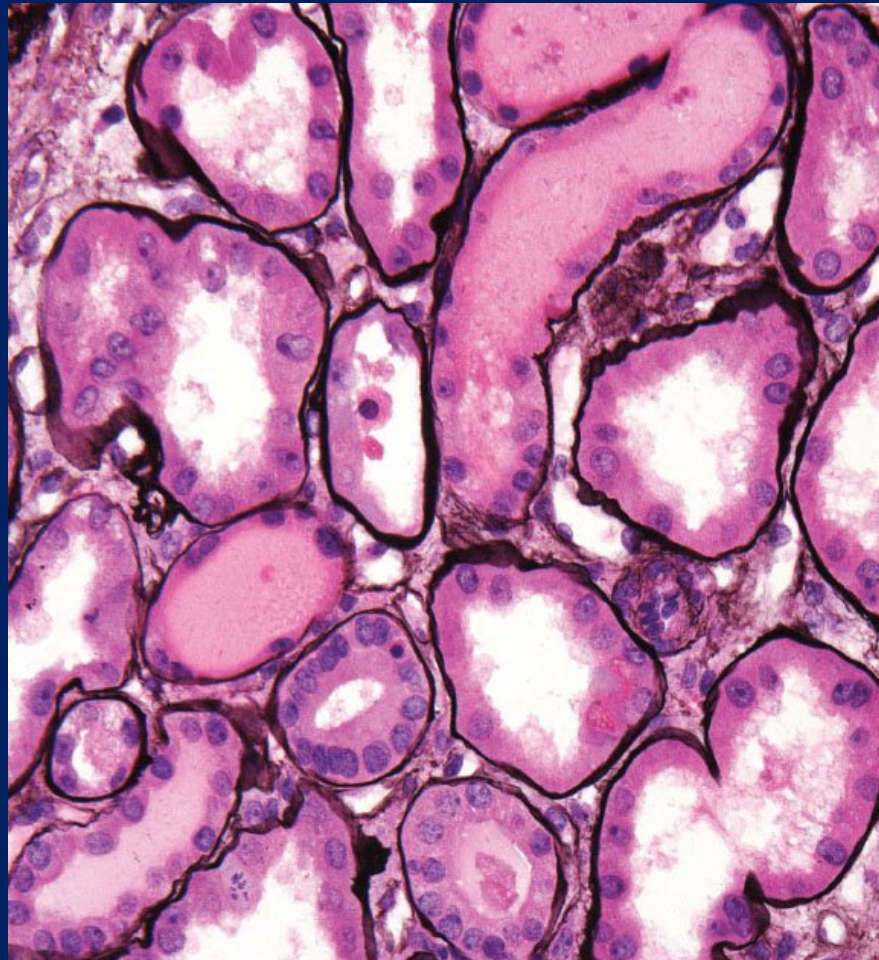
Feehally, Floege, Johnson: Comprehensive Clinical Nephrology, Mosby Elsevier 2007

Ostre odrzucanie T-komórkowe (tubulitis)

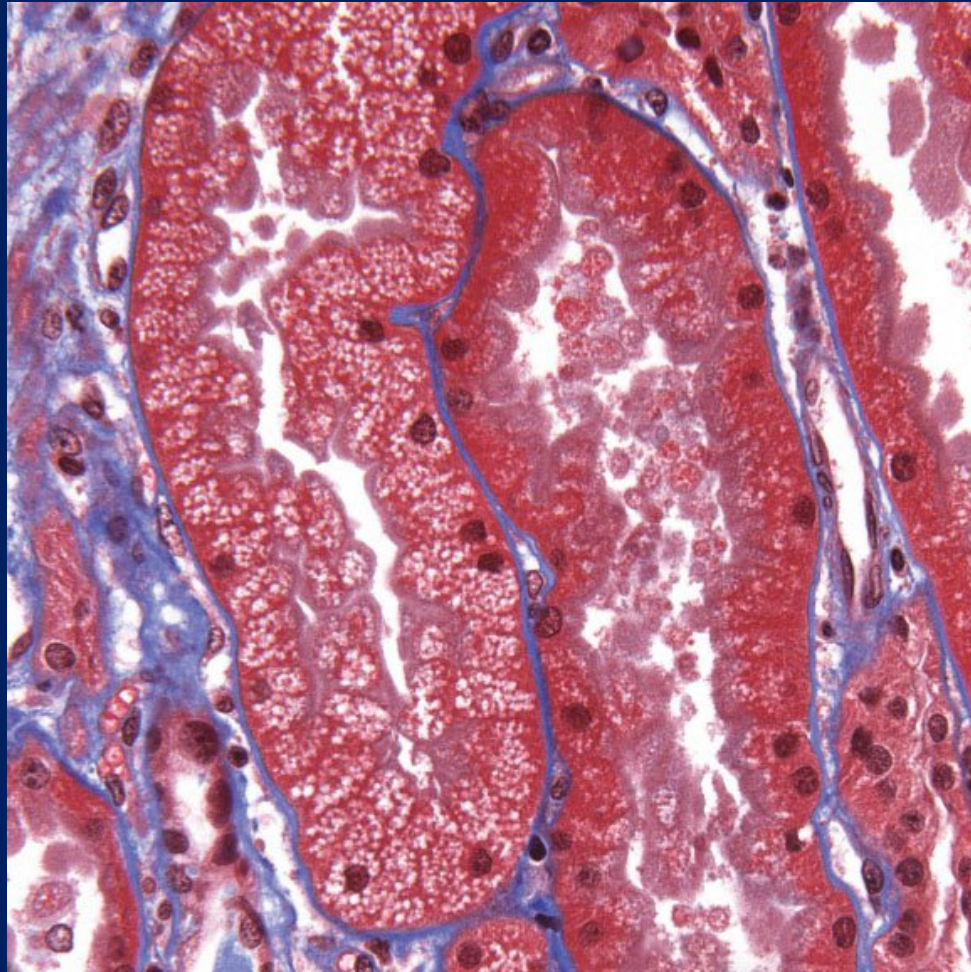

Ostra martwica cewek nerkowych

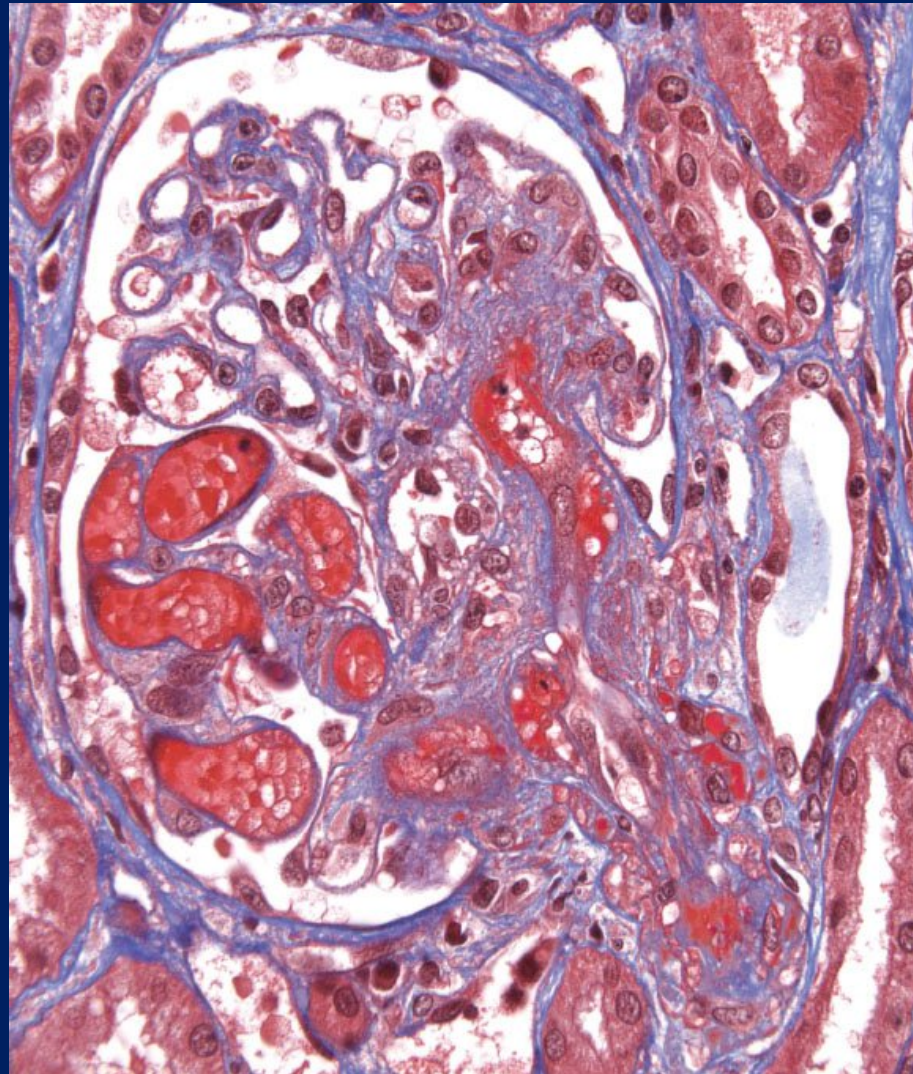

Nefrotoksyczność inhibitorów kalcyneuryny

Mikroangiopatia zakrzepowa

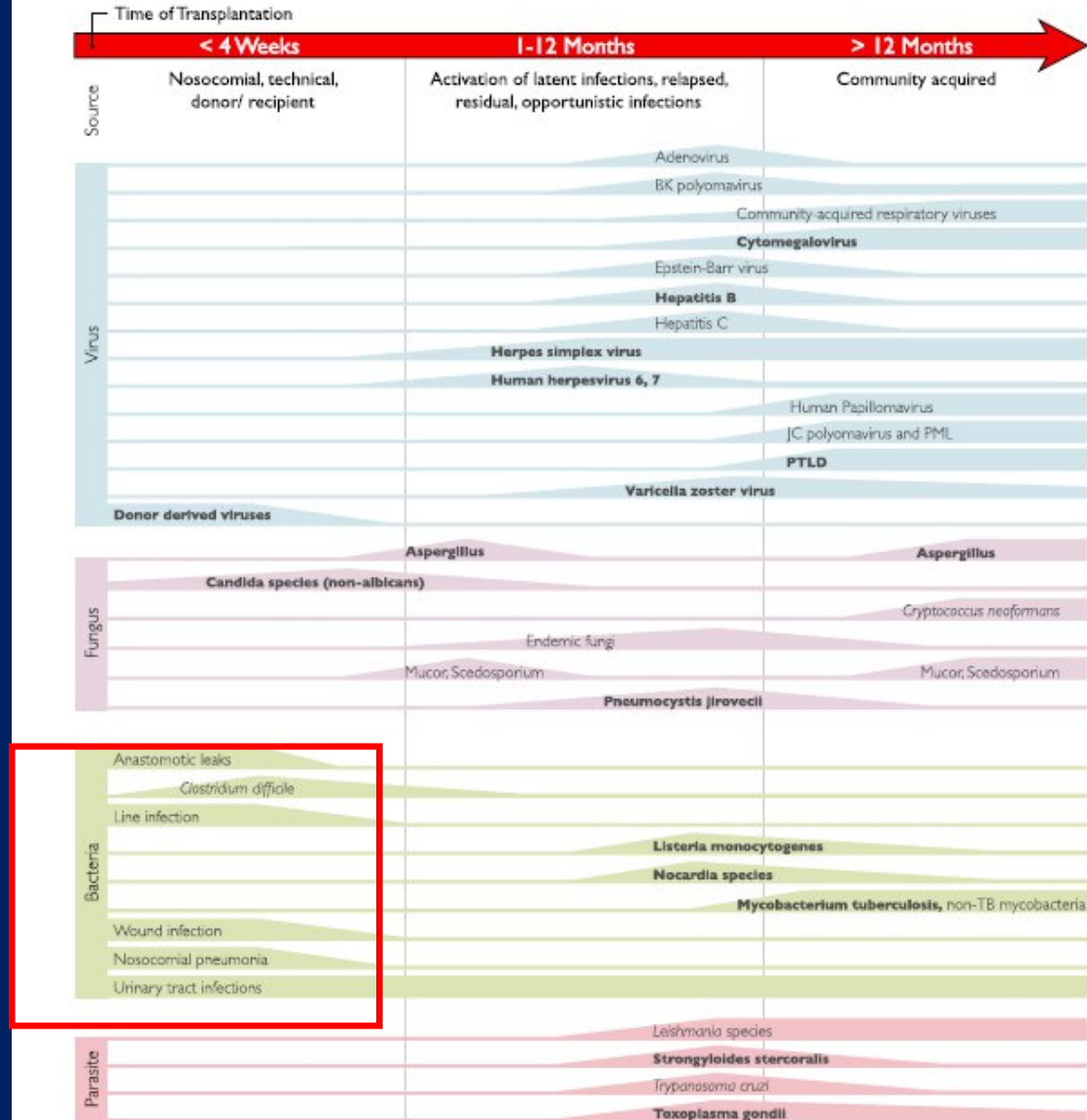
Powikłania infekcyjne

1. Bakteryjne
2. Wirusowe
3. Grzybicze
4. Pasożytnicze

Różna epidemiologia zachorowań zależnie od okresu
po przeszczepieniu

1. Pierwszy miesiąc
2. 2-12 miesiąc
3. > 12 miesięcy

Timeline of Common Post-Transplant Infections

Zakażenia po przeszczepieniu nerki – 1 miesiąc

- Zakażenie układu moczowego
- Zakażenie miejsca operowanego
- Zakażenie *Clostridioides difficile*
- Zapalenie płuc szpitalne
- Zakażenie związane z obecnością cewnika naczyniowego

Najczęstsza manifestacja kliniczna

Gorączka $\pm$ dreszcze

oraz

- objawy dysuryczne
- duszność, kaszel
- wydzielina ropna z rany
- biegunka
- pogorszenie czynności nerki przeszczepionej!

Najczęstsza manifestacja kliniczna ZUM po przeszczepieniu nerki

1. Gorączka $\pm$ dreszcze
2. Objawy dysuryczne
3. Pogorszenie czynności nerki przeszczepionej

Zakażenie układu moczowego – najczęstsze

powikłanie infekcyjne po przeszczepieniu

Czynniki ryzyka:

- Leczenie immunosupresyjne ^{nerki}
- Cewnik w pęcherzu moczowym
- Cewnik JJ szynujący moczowód
- Refluks pęcherzowo-moczowodowy
- Zwężenie zespolenia pęcherzowo-moczowodowego
- Utrudniony odpływ moczu (mały pęcherz moczowy, przerost stercza)
- Niefizjologiczne odprowadzenie moczu (zbiornik Brickera)
- Cukrzyca
- Epizod ostrego odrzucania

Zasady postępowania

1. Wywiad
2. Badanie przedmiotowe
3. Rozpoznanie wstępne
4. Badania laboratoryjne
5. Badania obrazowe
6. Badania mikrobiologiczne – posiew moczu i posiew krwi
7. Leczenie empiryczne
8. Leczenie celowane
9. Diagnostyka różnicowa !
10. Analiza konieczności modyfikacji leczenia immunosupresyjnego

Gorączka i objawy dysuryczne - diagnostyka

Badanie ogólne moczu

• Barwa	żółta	
• Przezroczystość	lekko mętny	przejrzysty
• pH	5	5,0 - 6,9 kwaśny 7,0 obojętny >7,0 zasadowy
• Ciężar właściwy	1,010	1,005 — 1,035
• Białko	108,0 mg/dl	negatywny
• Glukoza	norm	norma
• Urobilinogen	norm	norma
• Bilirubina	neg	negatywny
• Ciała ketonowe	neg	negatywny
• Azotyny	neg	negatywny
• Leukocyty	100 Leu/μl	negatywny
• Krew	250 Ery/μl	negatywny
Osad moczu		
• Nabłonki płaskie	liczne w preparacie	nieliczne w preparacie
• Nabłonki okrągłe	dość liczne w preparacie	nieliczne w preparacie
• Leukocyty	20-30 w polu widzenia	0-8 wpw
• Erytrocyty świeże	poła usiane luźno	0-3 wpw
• Erytrocyty wyl.	nieliczne w preparacie	ujemny
• Wałeczki szkliste	4-7 w polu widzenia	0-2 wpw
• Bakterie	dość liczne	pojedyncze w preparacie

Gorączka i objawy dysuryczne - diagnostyka

Materiał: **mocz**

Wyhodowane drobnoustroje

1. Escherichia coli [10⁷ CFU/ml]

Antybiotyk	1 [MIC]
Ampicylina	R
Amoksycylina/kwas klawulanowy	S
Piperacylina/tazobaktam	R
Cefuroksym	S
Cefotaksym	S
Ceftazydym	S
Cefepim	S
Imipenem	S
Gentamycyna	S
Amikacyna	S
Ciprofloksacyna	S
Norfloksacyna	S
Trimetoprim/Sulfametoksazol	S
Nitrofurantoina	S

Wrażliwości: S - wrażliwy, I - średnio wrażliwy, R - oporny, [...] MIC mg/l.

Kody procedur: **U.W.8011, U.W.20.77, U.843**

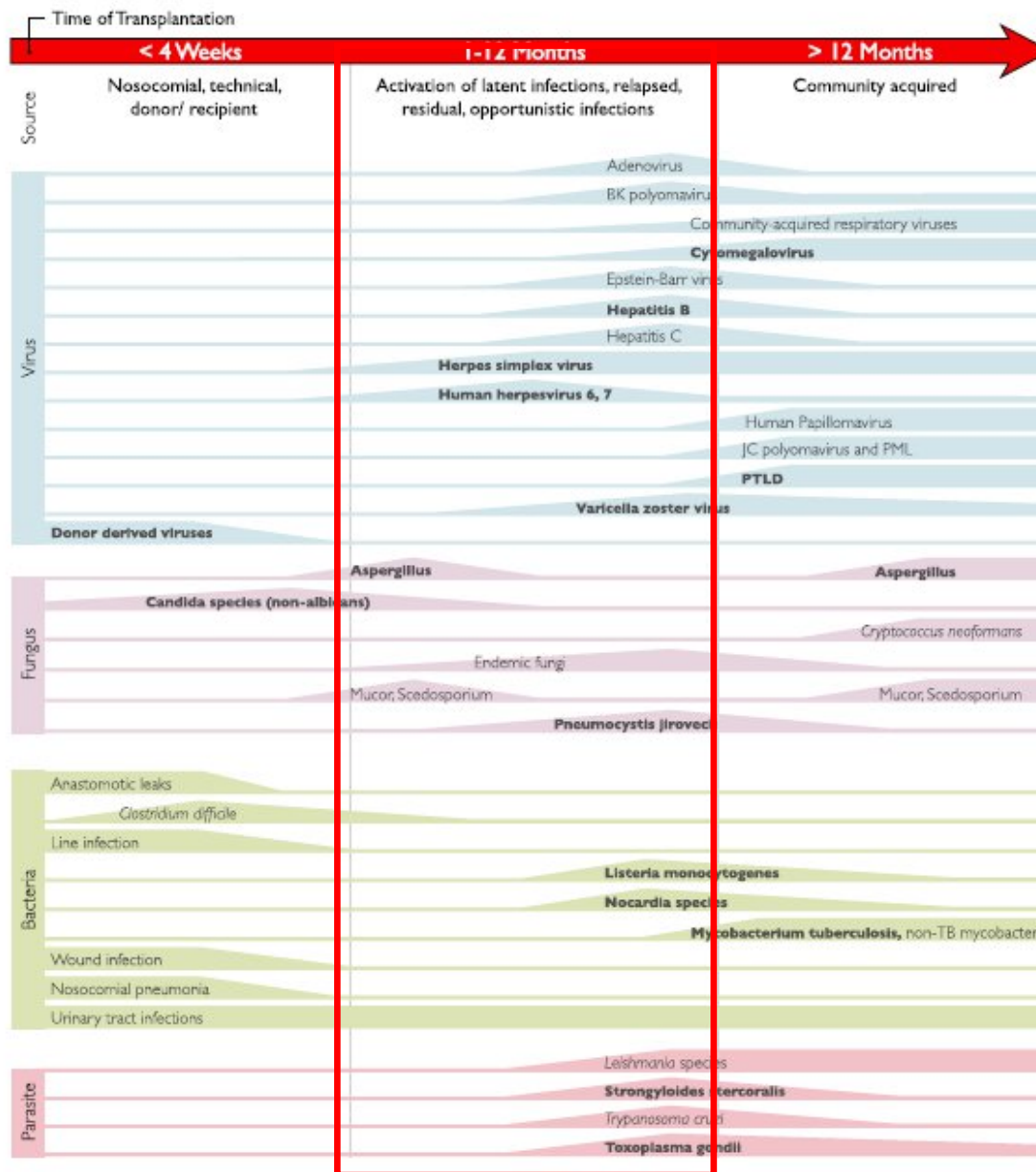
Czynniki etiologiczne ZUM u chorych po przeszczepieniu nerki

- *Escherichia coli*
- *Klebsiella pneumoniae* (ESBL, NDM)
- *Pseudomonas aeruginosa*
- *Enterococcus faecalis*
- *Proteus mirabilis*

Zakażenie u biorców przeszczepu nerki w okresie od 2 do 12 miesiąca

- Reaktywacja zakażeń endogennych („latentnych”)
- Zakażenia oportunistyczne
- Wirusowe
- Bakteryjne
- Grzybicze
- Pasożytnicze

Timeline of Common Post-Transplant Infections

Zakażenia wirusowe

- Przeniesione od dawcy
- Reaktywacja latentnych wirusów w organizmie biorcy
- Infekcja ze środowiska szpitalnego lub domowego

Wirus cytomegalii (CMV)

- Częstość CMV IgG(+) w populacji = 80%
- Choroba CMV po przeszczepieniu:
  - a) reaktywacja zakażenia latentnego (B+)
  - lub
  - b) przeniesienie zakażenia od dawcy (D+ / B-)
- Objawy kliniczne: gorączka, osłabienie, leukopenia, trombocytopenia
- Zajęcie narządów: zapalenie płuc, zapalenie wątroby, zapalenie jelit

Częstość zakażenia CMV (przed wprowadzeniem profilaktyki)

Table 1. Incidence of Cytomegalovirus in Solid Organ Transplantation⁴

Organ	Infection	Disease
Kidney	8%–32%	8%
Heart	9%–35%	25%
Liver	22%–29%	29%
Lung or heart/lung	39%–41%	39%
Pancreas or kidney/pancreas	50%	50%

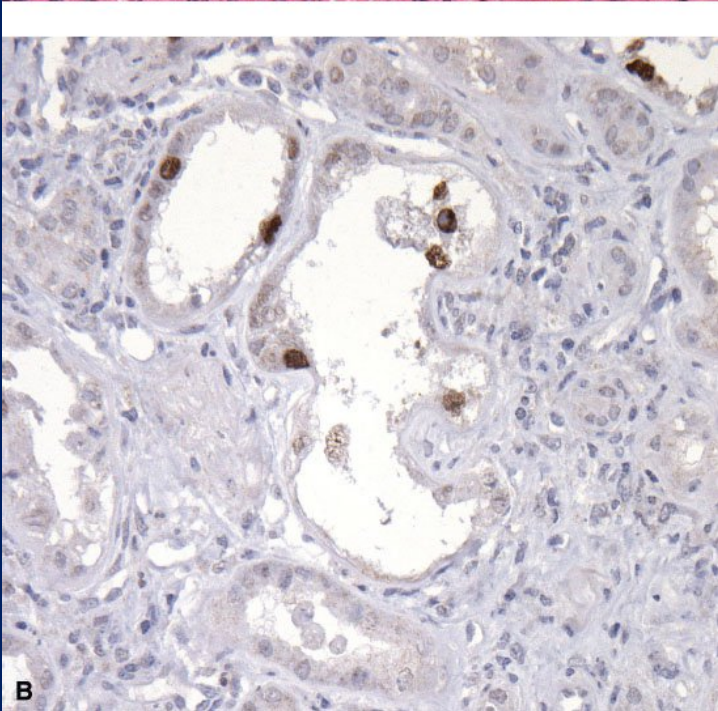
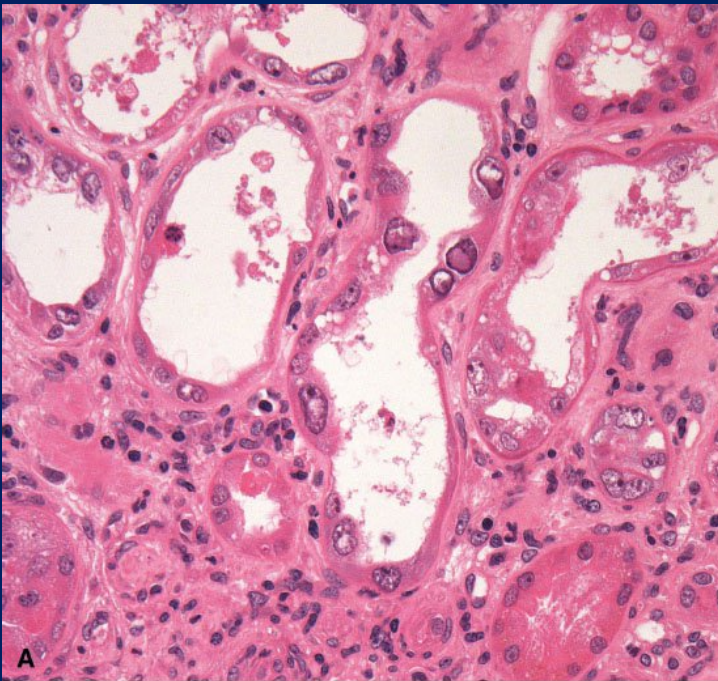
Adapted with permission from McDevitt LM. *Am J Health Syst Pharm.* 2006;63:S3–S9.

Rozpoznanie zakażenia cmv

- Objawy kliniczne zespół CMV
  - osłabienie, gorączka, bóle mięśni, leukopenia, małopłytkowość
- Oznaczenie wirerii DNA CMV met. PCR

Nefropatia BKV

- BKV - wirus polyoma,
- anty-BKV IgG 60-80%
- Aktywacja wirusa po transplantacji
- Zapalenie cewkowo-śródmiąższowe 5% biorców nerki
- Wiruria, wiremia, nefropatia
- Rozpoznanie: biopsja nerki
- BKV w biopsji (antygen SV 40)
- Leczenie: redukcja immunosupresji
- Utrata przeszczepu: 15-50%

Półpasiec – reaktywacja zakażenia wirusem VZV (HHV-3)

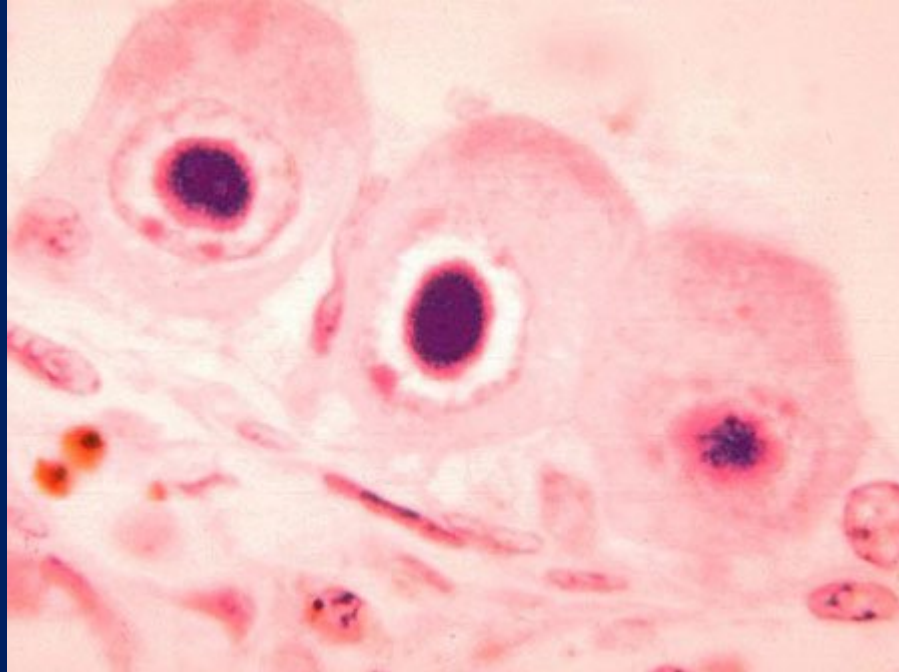

Wirus cytomegalii (CMV)

- Częstość CMV IgG(+) w populacji = 80%
- Choroba CMV po przeszczepieniu:
  - a) reaktywacja zakażenia latentnego (B+)
  - lub
  - b) przeniesienie zakażenia od dawcy (D+ / B-)
- Objawy kliniczne: gorączka, osłabienie, leukopenia, trombocytopenia
- Zajęcie narządów: zapalenie płuc, zapalenie wątroby, zapalenie jelit

Zakażenie wirusem cytomegalii (CMV)

Wewnątrzjądrowe intruzje o wyglądzie sowich oczu

Częstość zakażenia CMV (przed wprowadzeniem profilaktyki)

Table 1. Incidence of Cytomegalovirus in Solid Organ Transplantation⁴

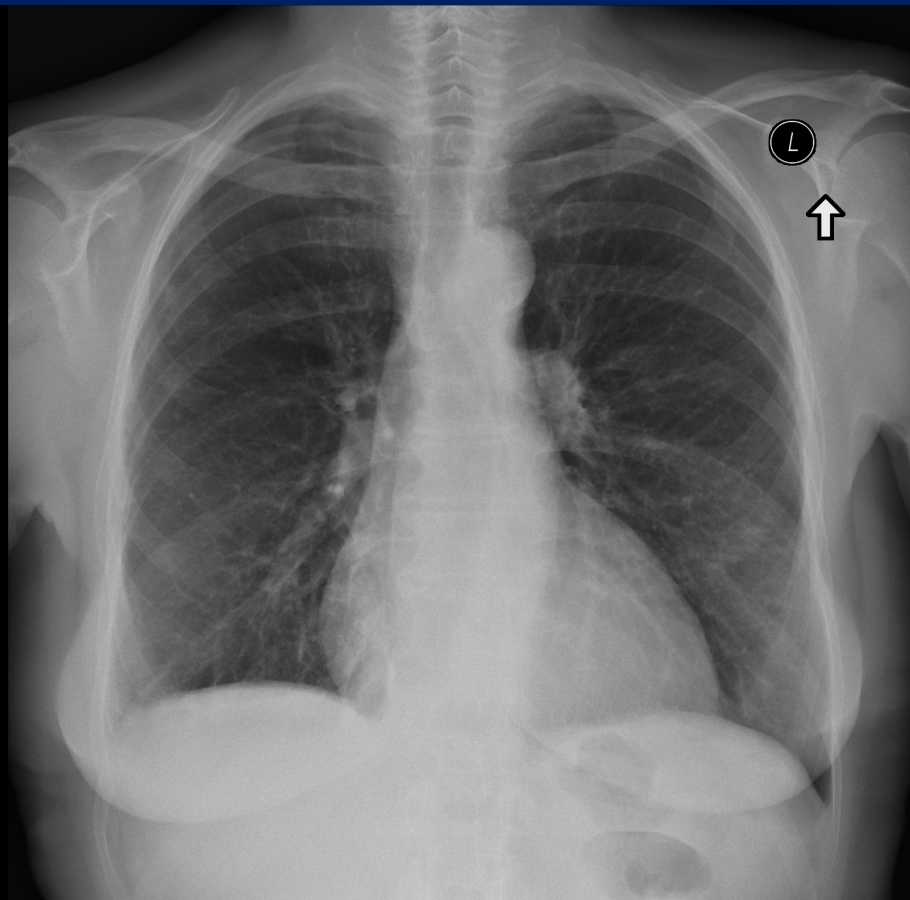
Organ	Infection	Disease
Kidney	8%–32%	8%
Heart	9%–35%	25%
Liver	22%–29%	29%
Lung or heart/lung	39%–41%	39%
Pancreas or kidney/pancreas	50%	50%

Adapted with permission from McDevitt LM. *Am J Health Syst Pharm.* 2006;63:S3–S9.

Zapalenie płuc u biorców przeszczepu – manifestacja kliniczna

- Gorączka
- Kaszel
- Odpluwanie plwociny
- Krwioplucie
- Dusznosc
- Ból w klatce piersiowej

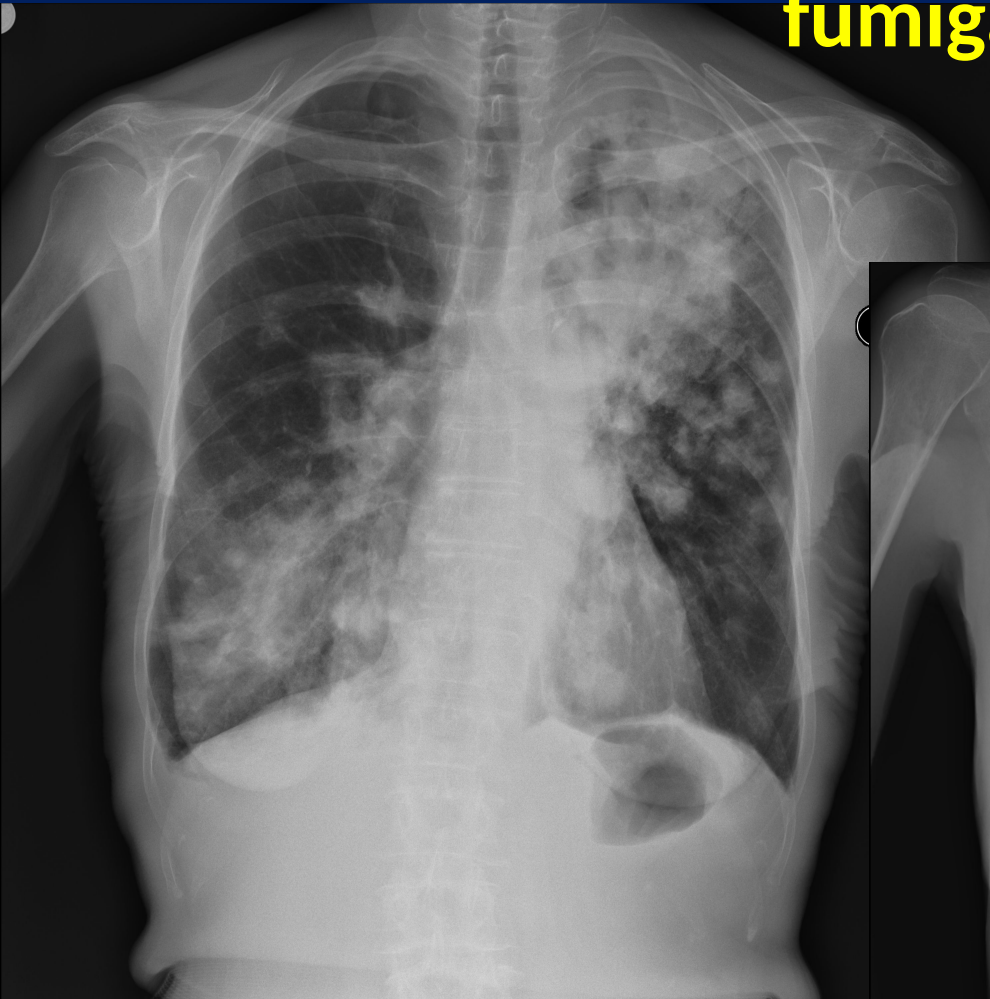
Zapalenie płuc o etiologii *Pneumocystis jirovecii*

Badania wykonano w Zakładzie Radiologii i Diagnostyki Obrazowej
Szpital Uniwersytecki Nr 1 im dra A. Jurasza w Bydgoszczy

Zapalenie płuc wywołane przez *Aspergillus fumigatus*

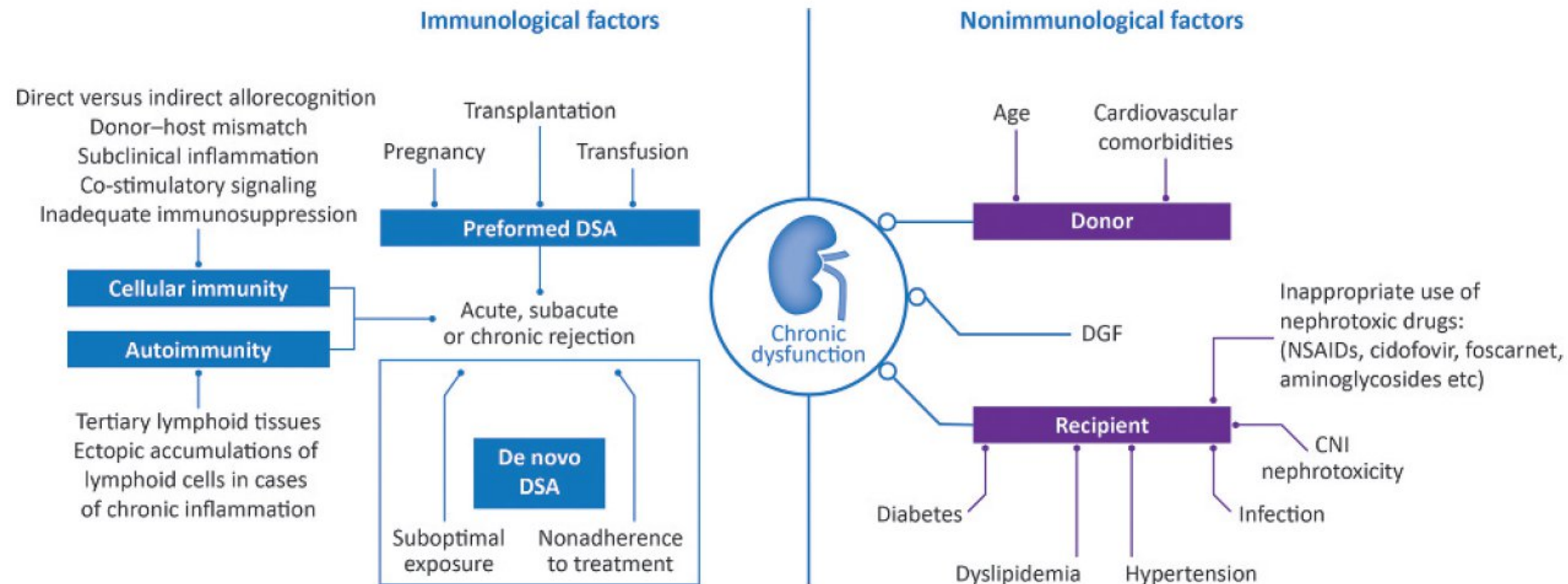
11.04.2019

14.04.2019

Badanie wykonano w Zakładzie Radiologii i Diagnostyki Obrazowej
Szpital Uniwersytecki Nr 1 im dra A. Jurasza w Bydgoszczy

Przyczyny przewlekłej dysfunkcji nerki przeszczepionej

Czynniki wpływające na przeżycie przeszczepu nerki

- Czynniki nieimmunologiczne
  - Nadciśnienie tętnicze
  - Cukrzyca
  - Hiperlipidemia
  - Hiperfiltracja
  - Palenie tytoniu
  - Otyłość
  - Białkomocz
  - Leki i środki nefrotoksyczne

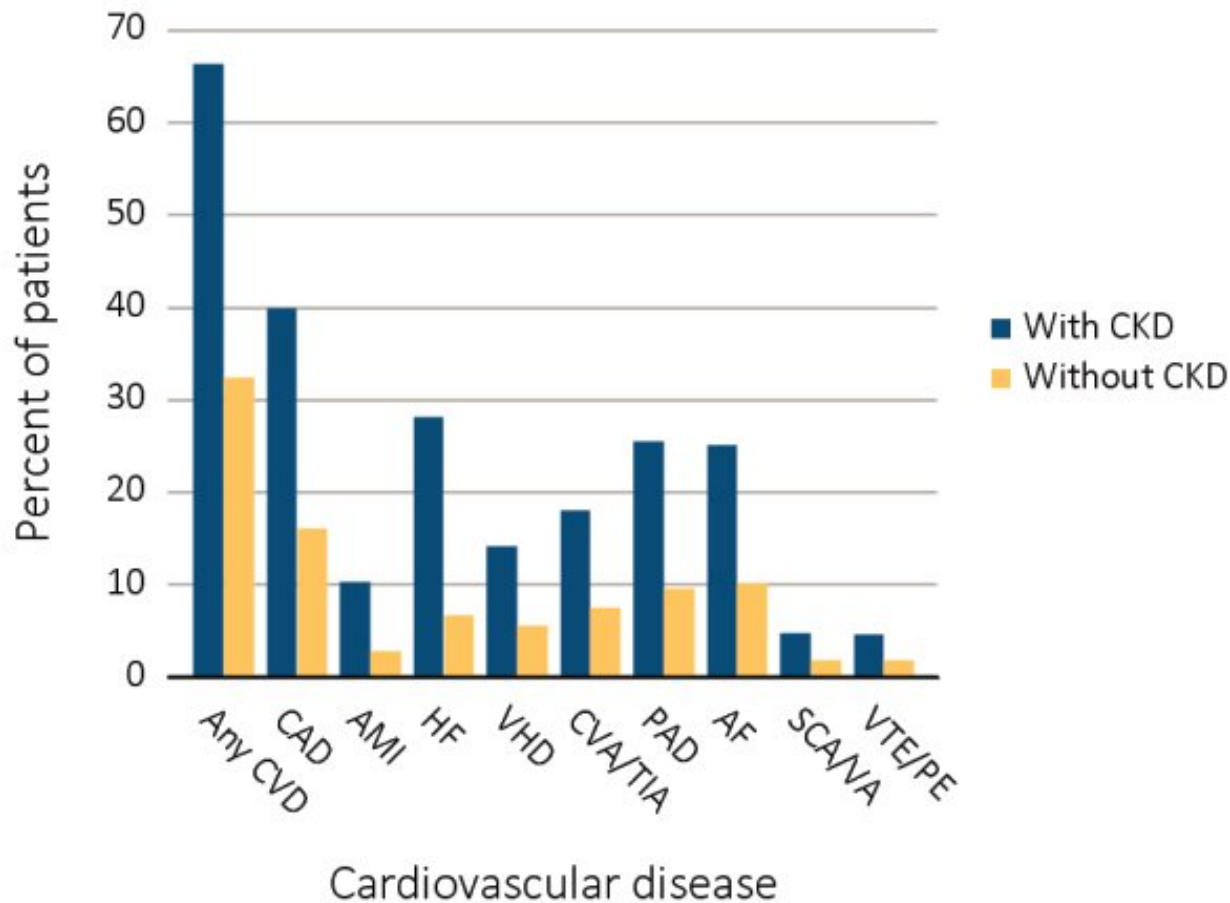
Zalecenia dotyczące leczenia immunosupresyjnego po przeszczepieniu narządów unaczynionych

Redaktorzy: **Prof. Magdalena Durlik, Prof. Piotr Przybyłowski**

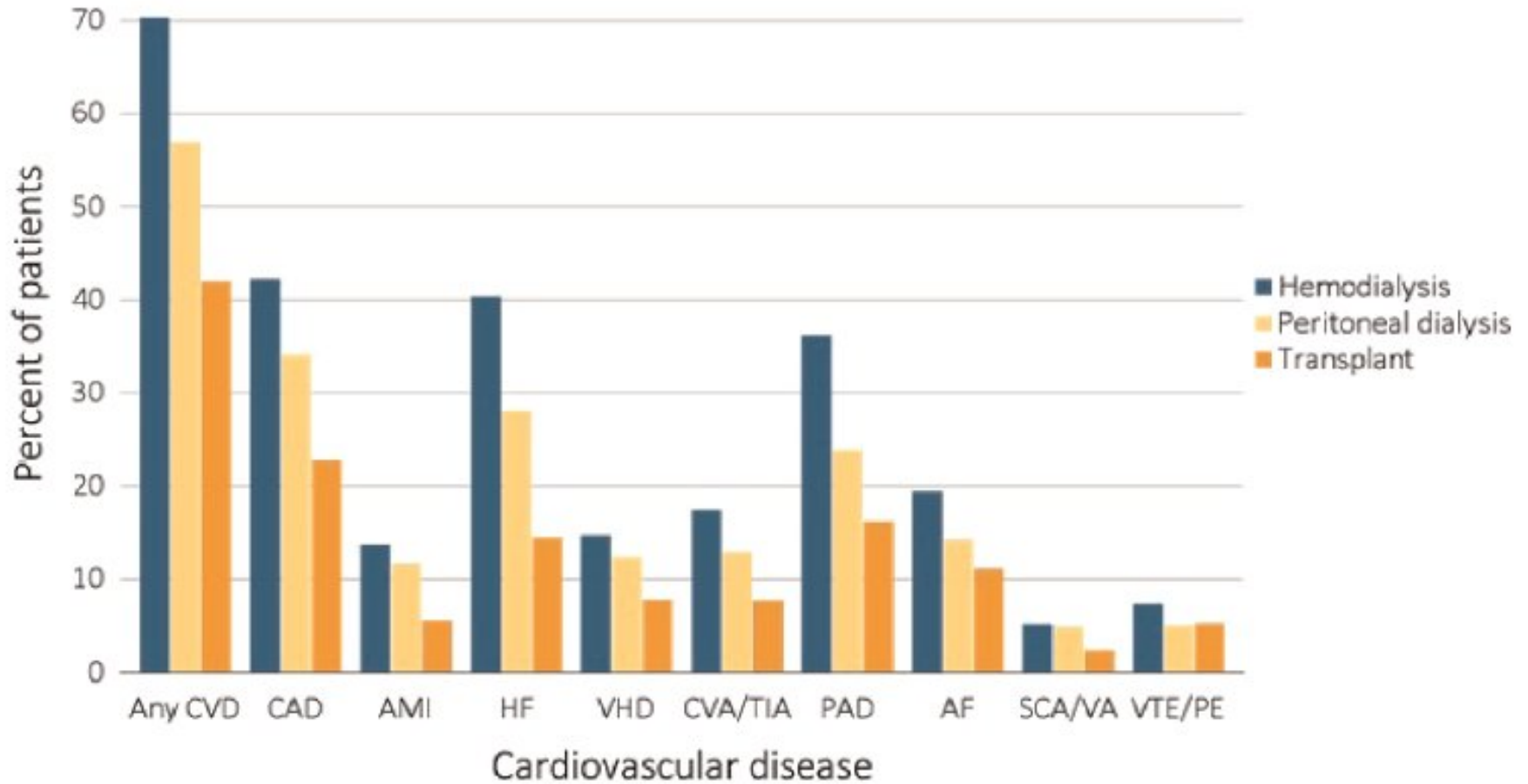

Choroby układu krążenia u pacjentów z PChN i bez PChN

vol 1 Figure 4.1 Prevalence of common cardiovascular diseases in patients with or without CKD, 2015

Choroby układu krążenia u pacjentów z PChN leczonych nerkozastępczo

Czynniki ryzyka chorób układu krążenia i cele leczenia u biorców przeszczepu nerki

Hypertension

- Monitor at each visit
- Target BP <130/80*
- Initial treatment with Calcium Channel Blockers
- ACEI/ARB suggested in with >1g/day of proteinuria

Dyslipidemia

- Monitor at least annually
- Use of statins favored in all KT recipients**
- ?Impact of very low LDL

Diabetes

- Monitor for PTDM at least annually
- Target HbA1c 7.0-7.5% ***
- Consider Low dose ASA

Obesity

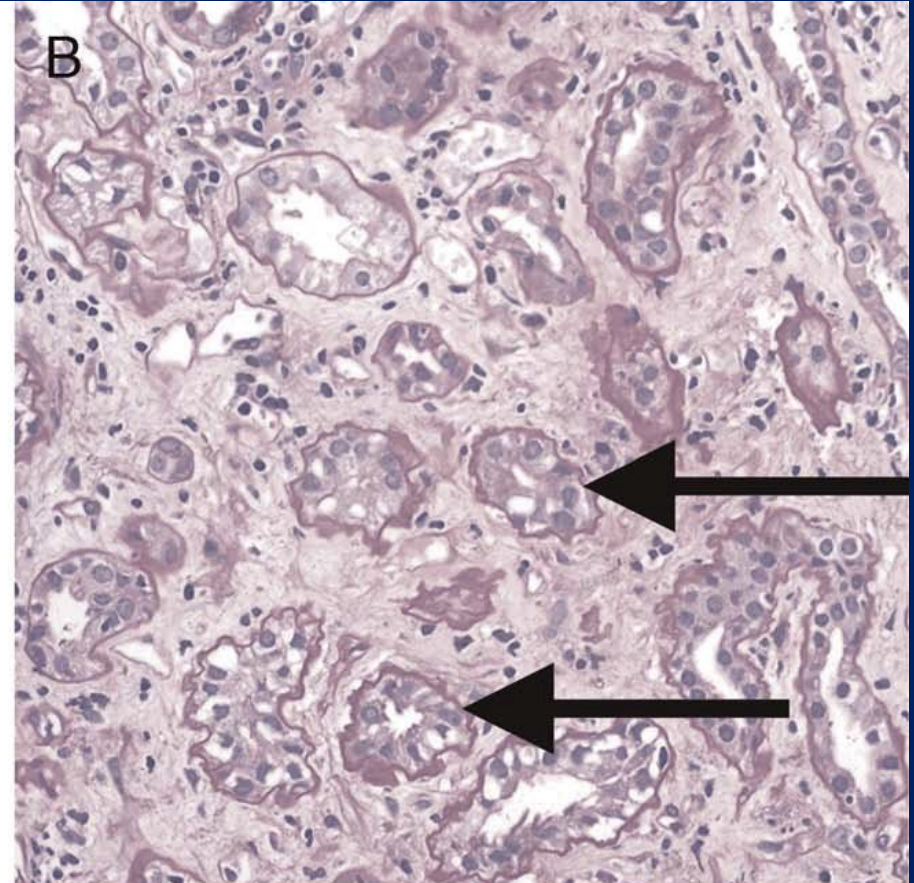
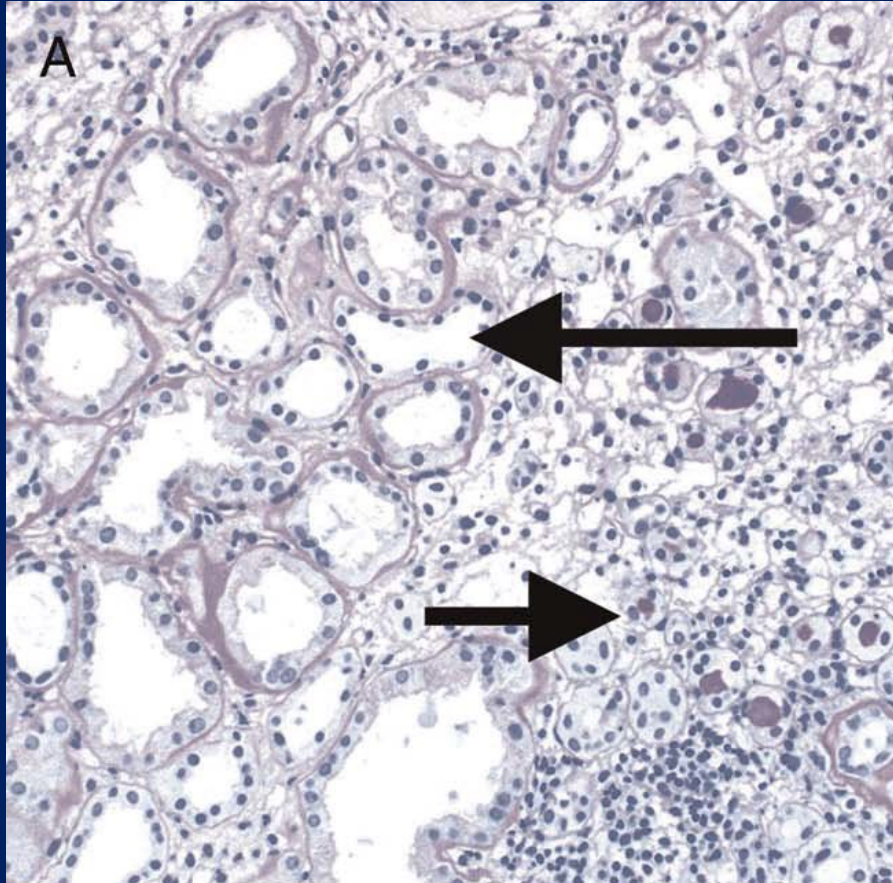
- Monitor BMI +/- weight circumference
- Healthy diet and exercise
- BMI target <35 kg/m²

Tobacco Use

- Screen annually
- Offer intervention for smoking cessation

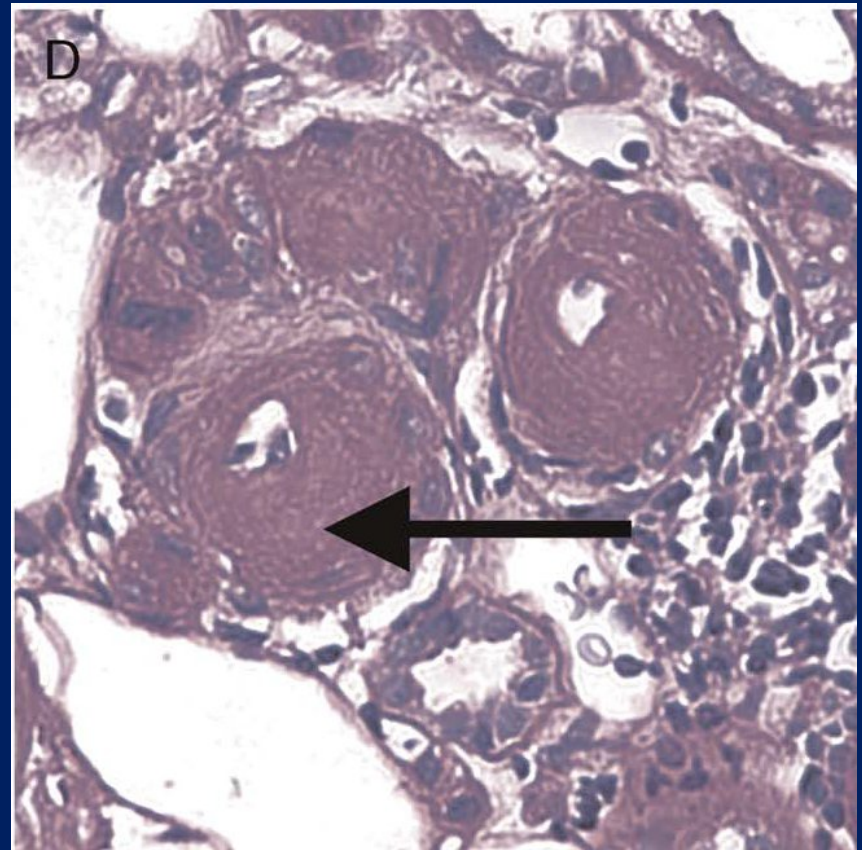
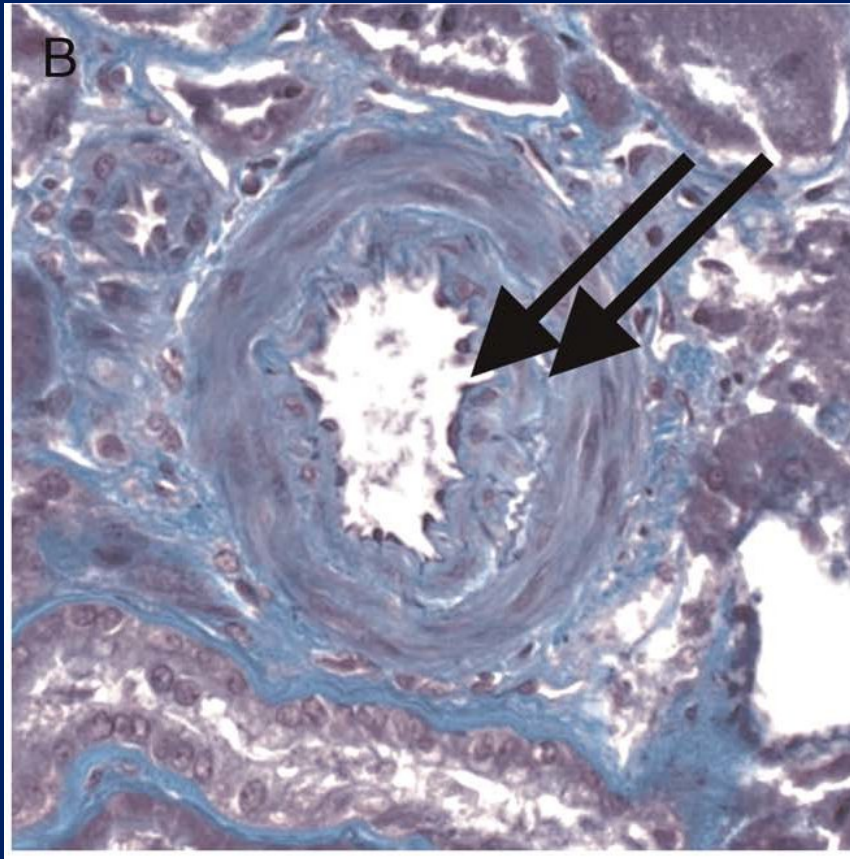
- * American Heart Association/American College of Cardiology Guidelines on Blood Pressure Management 2017.
- ** KDIGO: Clinical Practice Guideline for Lipid Management in Chronic Kidney Disease, 2014.
- *** KDIGO: Clinical Practice Guideline for the care of the Kidney Transplant Recipient, 2009.

Chronic allograft dysfunction (tubular atrophy, interstitial fibrosis)

Chronic allograft dysfunction (arterial intimal fibrosis, arteriolar hyalynosis)

Nowotwory po przeszczepieniu nerki

Chorzy po Tx nerki mają zwiększone ryzyko nowotworów

Najczęstsze nowotwory po Tx nerki:

1. Skóra (SCC, BCC, czerniak)
2. Układ chłonny (PTLD – post-transplant lymphoproliferative disease)
3. Nerki własne
4. Nowotwory ano-genitalne
5. Inne narządy: płuco, jelito grube, żołądek, nerka przeszczepiona itd..

Czynniki ryzyka nowotworów po Tx nerki

Leczenie immunosupresyjne*:

- poliklonalne surowice antylimfocytarne (indukcja i/lub leczenie)
- wysokie dawki leków
- typ leków
- czas terapii
- liczba leków
- leczenie immunosupresyjne przed przeszczepieniem

Infekcje wirusowe*

Przyczyna przewlekłej choroby nerek*

Przewlekła niewydolność nerek*

Czynniki „tradycyjne”:

- palenie tytoniu
- ekspozycja na słońce
- nadużywanie leków przeciwbólowych
- nowotwór w okresie przedtransplantacyjnym

Czynniki demograficzne:

- wiek
- płeć męska
- rasa biała
- geograficzny obszar zamieszkania (nasłonecznienie, dieta, czynniki środowiskowe)

Predyspozycje genetyczne

Wirusy a nowotwory u biorców przeszczepów

Tabela 4. Związek infekcji wirusowych z poszczególnymi typami nowotworów

Wirus	Nowotwór
HBV i/lub HCV	Wątroba
EBV	PTLD, raki nosogardła
HHV8	Mięsak Kaposiego
HPV	Rak szyjki macicy, raki anogenitalne, rak pęcherza moczowego, jamy ustnej, gardła, przełyku
HPV 5,8	Rak Bowena
HPV 8,9	Rak skóry
HPV 16,20	Rak skóry i migdałków
MCV	Rak z komórek Merkla
HTLV1	Chłoniaki nieziarnicze z komórek T

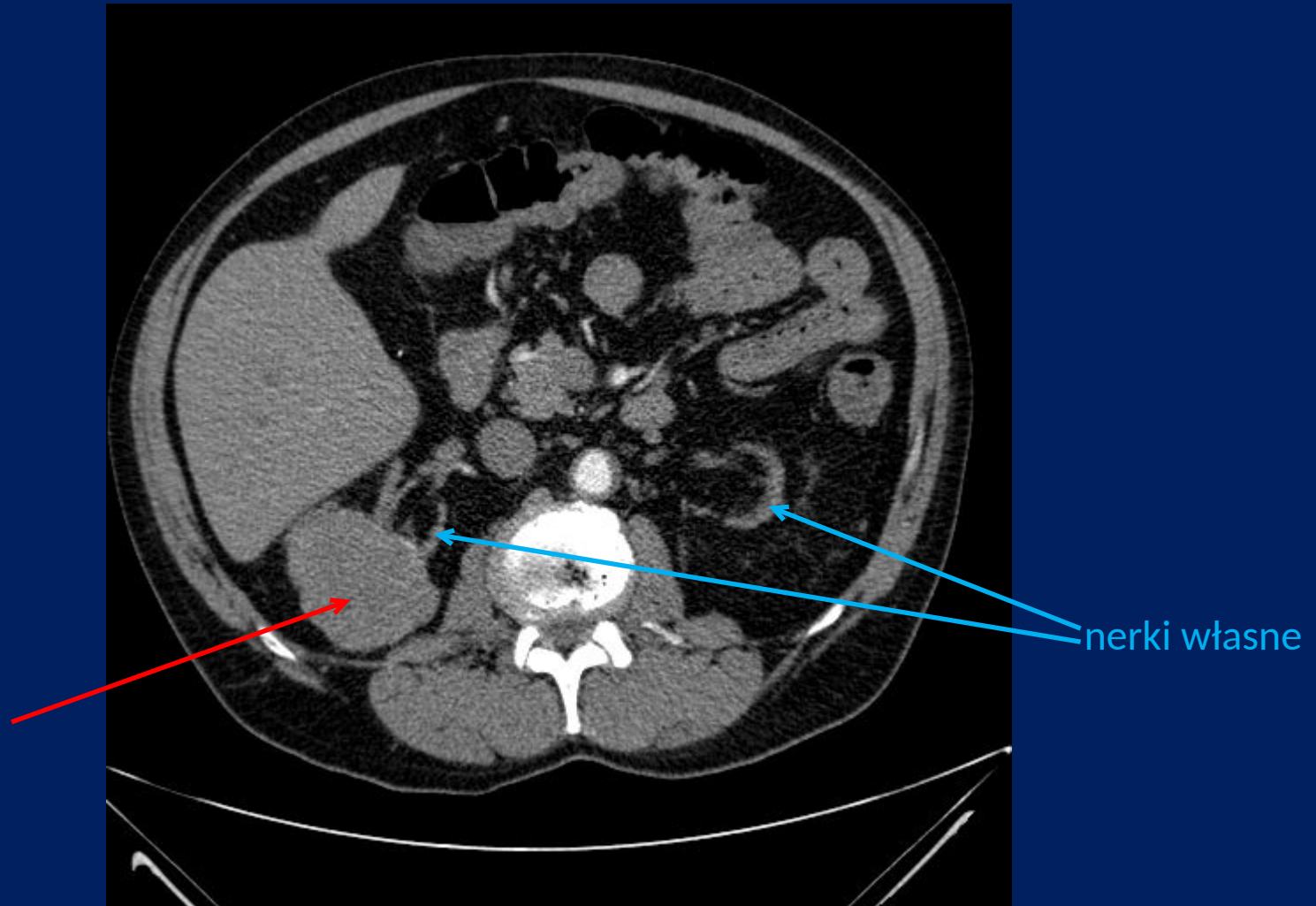
HBV (*hepatitis B virus*) — wirus zapalenia wątroby typu B, HCV (*hepatitis C virus*) — wirus zapalenia wątroby typu C, EBV (*Epstein-Barr virus*) — wirus Epsteina-Barr, HHV8 (*human herpesvirus 8*) — ludzki herpesvirus typu 8, HPV (*human papilloma virus*) — wirus brodawczaka ludzkiego, MCV (*Merkel cell polyomavirus*) — poliowirus z komórek Merkla, HTLV1 (*human T-cell lymphotropic virus*) — wirus ludzkiej białaczki z komórek T, PTLD (*post-transplant lymphoproliferative disease*) — potransplantacyjna choroba limfoproliferacyjna

Guz nerki przeszczepionej

Badanie wykonano w Zakładzie Radiologii i Diagnostyki Obrazowej
Szpital Uniwersytecki Nr 1 im dra A. Jurasza w Bydgoszczy

Guz marskiej nerki własnej prawej u pacjenta po przeszczepieniu nerki

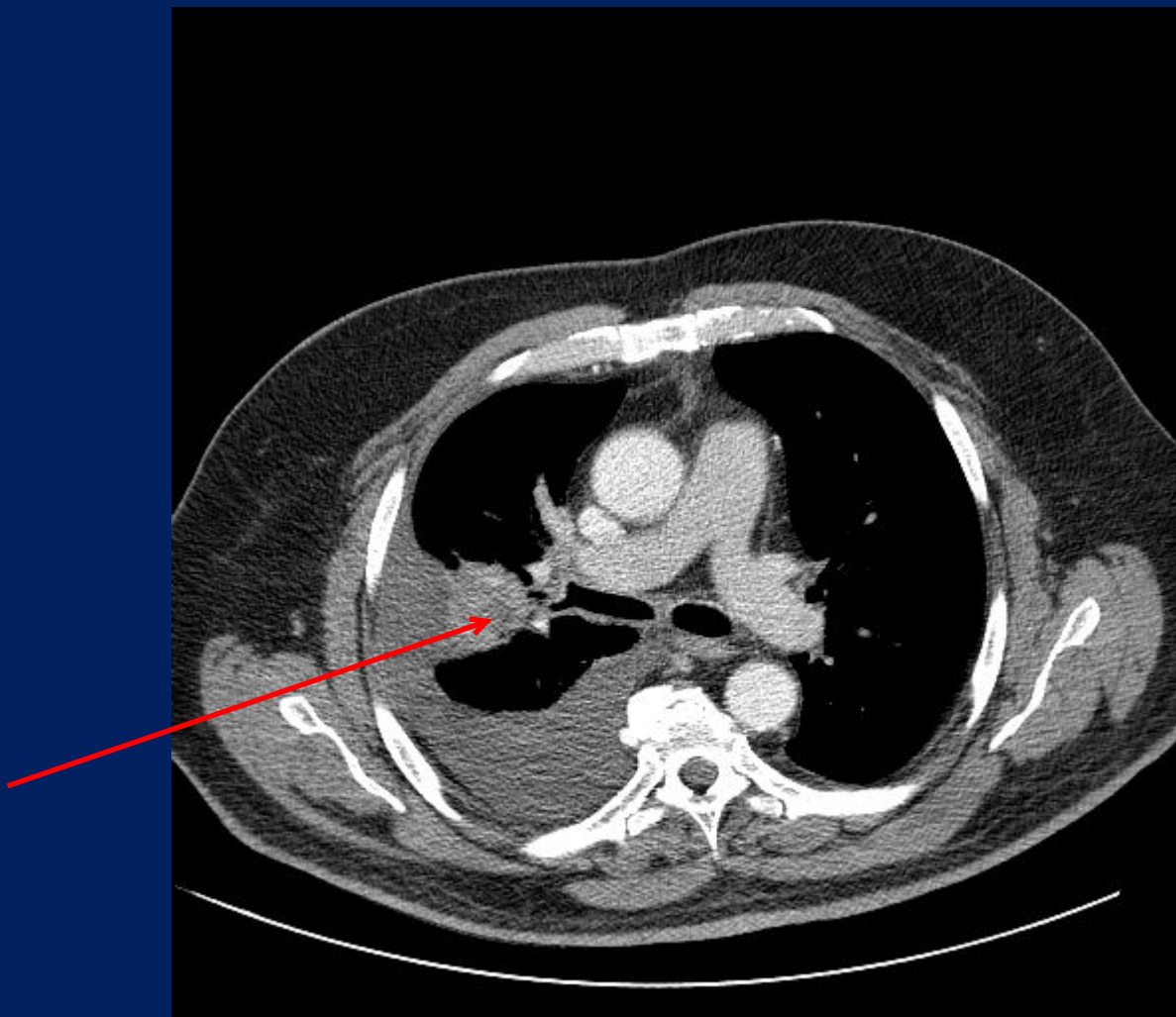

Czerniak skóry u chorego po przeszczepieniu nerki

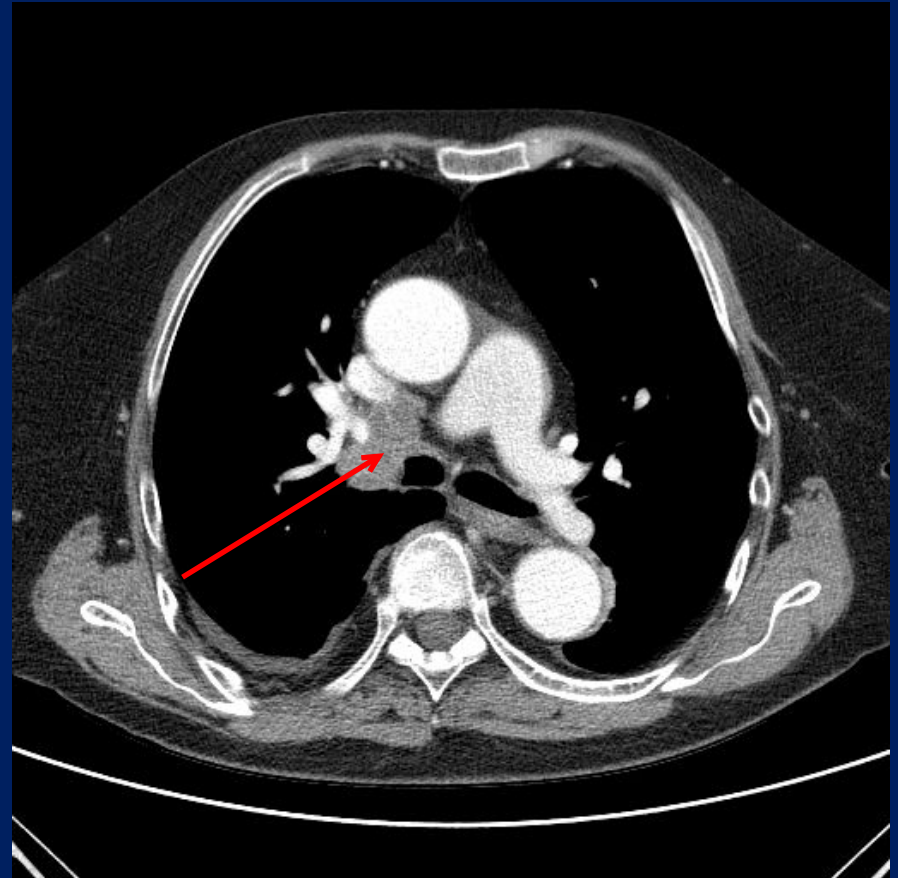
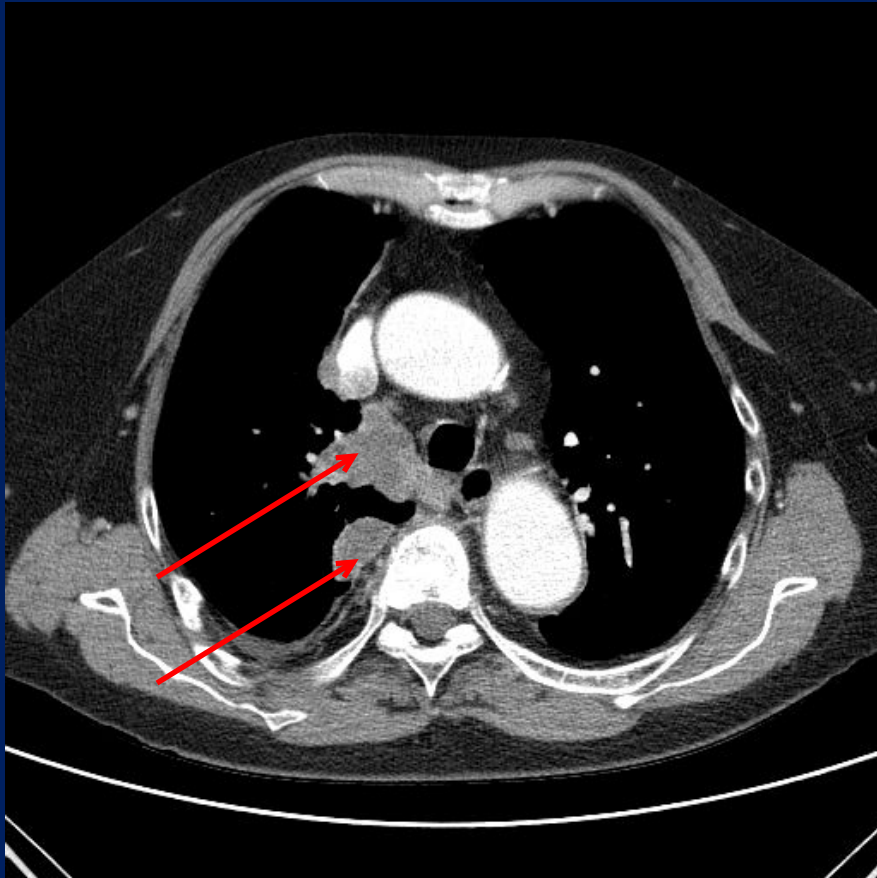
Guz płuca prawego u chorego po przeszczepieniu nerki

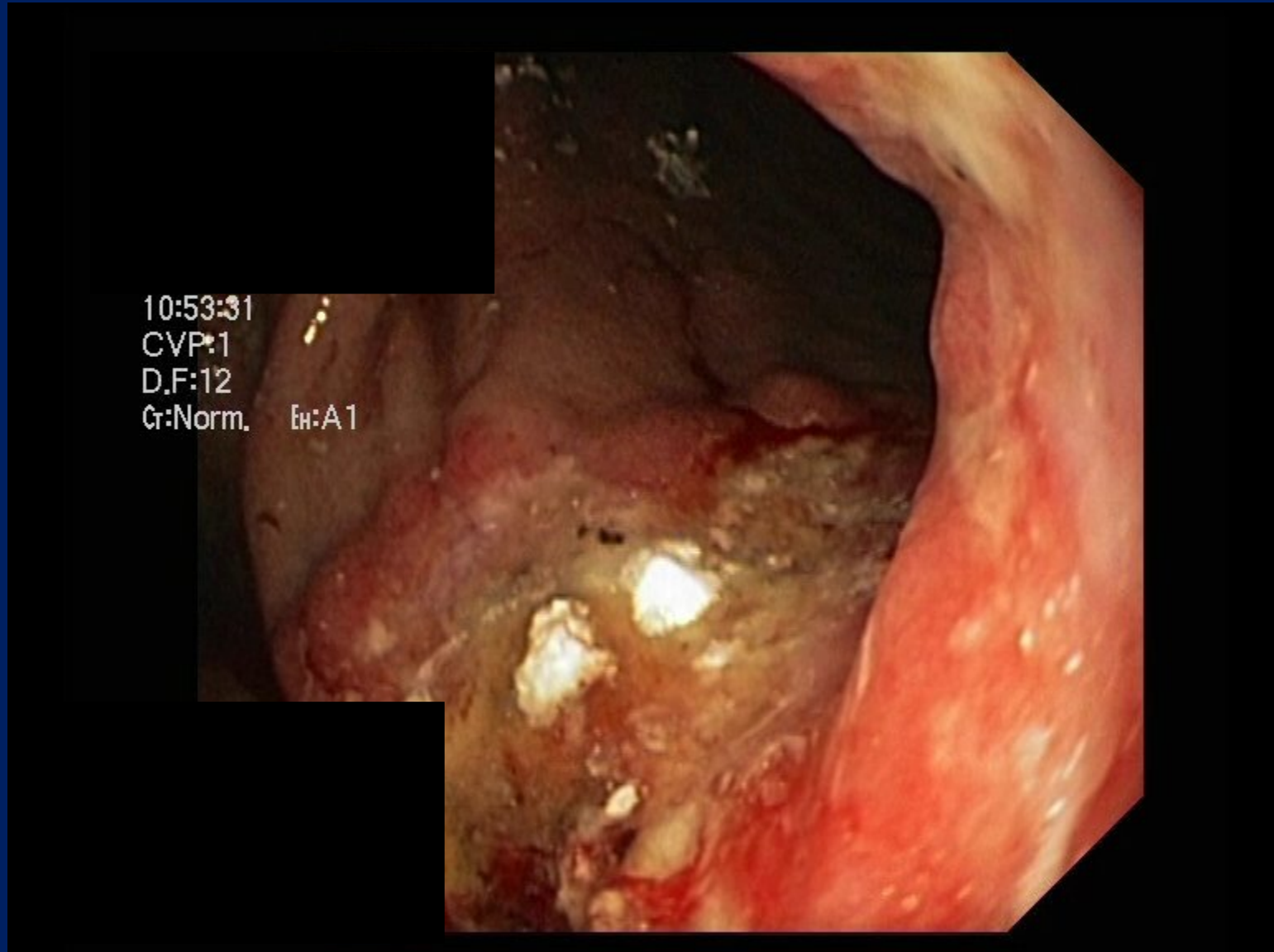
Badanie wykonano w Zakładzie Radiologii i Diagnostyki Obrazowej
Szpital Uniwersytecki Nr 1 im dra A. Jurasza w Bydgoszczy

Guz płuca prawego u chorej po przeszczepieniu nerki

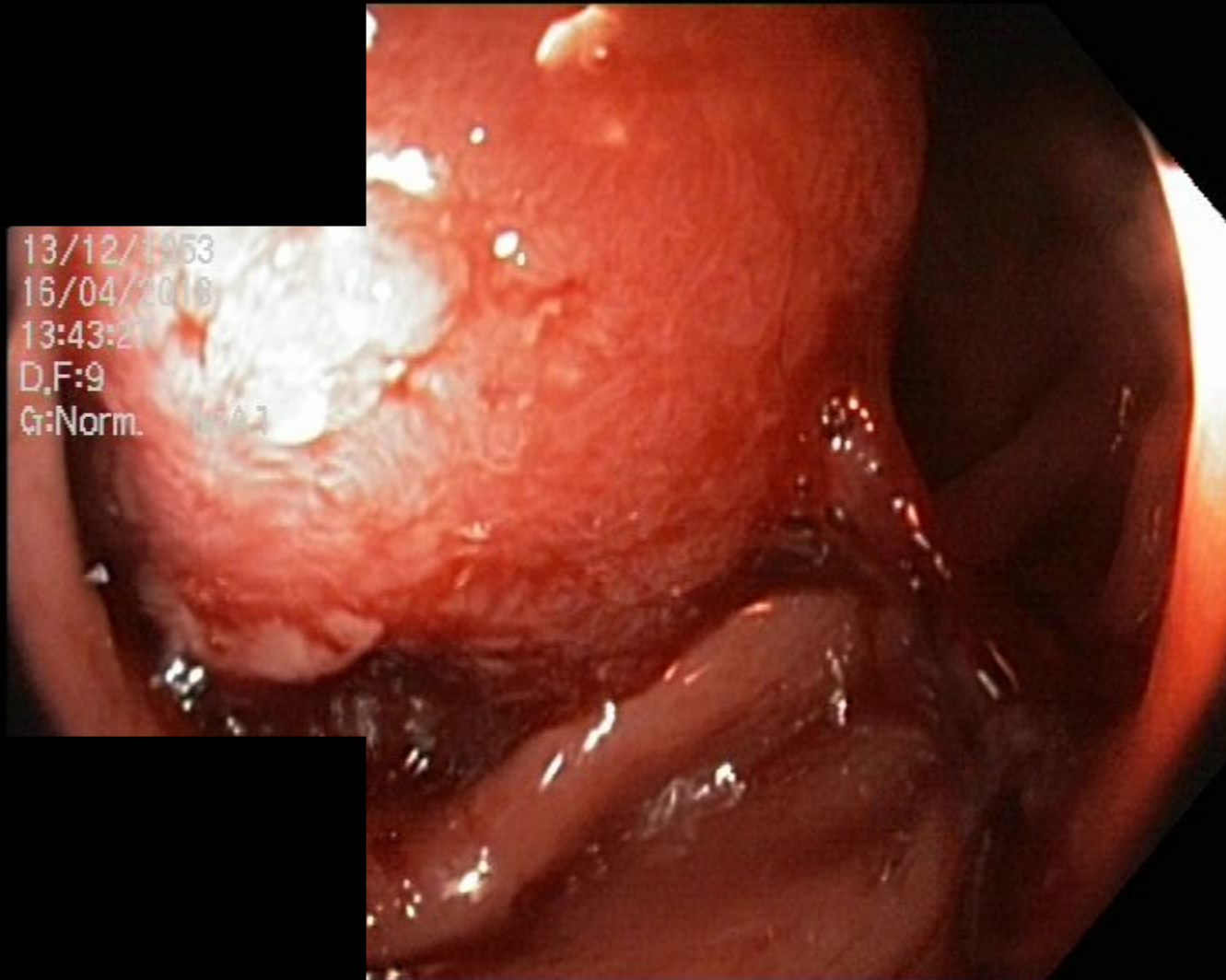

Guz wpustu u chorego po przeszczepieniu nerki

Badanie wykonano w Zakładzie Endoskopii Gastroenterologicznej
Szpital Uniwersytecki Nr 1 im dra A. Jurasza w Bydgoszczy

Guz esicy u chorego po przeszczepieniu nerki

Cele leczenia u biorców przeszczepu

1. Jak najdłuższe przeżycie biorcy i przeszczepionego narządu
2. Zapobieganie incydentom ostrego odrzucania oraz przewlekłemu odrzucaniu przeszczepionego narządu
3. Profilaktyka, rozpoznawanie i leczenia powikłań infekcyjnych.
4. Zapobieganie, diagnostyka i leczenie chorób układu krążenia
5. Zapobieganie, wczesne rozpoznawanie i adekwatne leczenie chorób nowotworowych

Dziękuję za uwagę